

BESLUT OCH SKÖTSELPLAN FÖR

**NATURRESERVATET
RYD**

MÖRBYLÅNGA KOMMUN, KALMAR LÄN

NATURVÅRDSFÖRVALTARE: LÄNSSTYRELSEN

NATURRESERVATET RYD –BESLUT OCH SKÖTSELPLAN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	<u>Sid</u>
BESLUT	
Beslut.....	1
Beskrivning av området.....	1
Ärendets beredning.....	7
Syfte	9
Skälen för beslutet.....	9
Föreskrifter.....	10
Fastställande av skötselplan.....	12
Överklagande.....	13
Kungörelse.....	13
Underskrifter.....	13
Sändlista.....	14

BILAGOR

1. BESLUTSKARTA

2. REGISTERUPPGIFTER

3. SKÖTSELPLAN

1. Övergripande mål.....	1
2. Målkommentar.....	1
3. Generella riktlinjer.....	2
4. Åtgärder i skötselområden.....	3
5. Jakt.....	7
6. Friluftsliv och turism.....	7
7. Tillsyn, dokumentation och uppföljning.....	7
8. Kostnader och finansiering.....	8

3.1 SKÖTSELPLANEKARTA

3.2 VEGETATIONSKARTA

4. UTDRAK UR FORNLÄMNINGSREGISTRET

5. HISTORISKT KARTÖVERLÄGG LAGASKIFTE

6. REFERENSLISTA

7. ARTLISTA

8. HUR MAN ÖVERKLAGAR

2001-12-21

231-2921-97

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET RYD

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § i den tidigare gällande naturvårdslagen (SFS 1964:822) och 6 § lagen om införande av miljöbalken (SFS 1998:811) att förklara det område som avgränsas med innerkanten av den streckade linjen på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan.

När detta beslut vinner laga kraft upphävs inom området gällande beslut enligt 19 § (äldre lydelse) i tidigare gällande naturvårdslag.

Befogenhet att föreskriva anmälningsskyldighet för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken (SFS 1998:808) tillkommer numera Skogsvårdsstyrelsen när det gäller skogliga arbetsföretag och Länsstyrelsen när det gäller övriga arbetsföretag. Frågan om upphävande av Länsstyrelsens beslut 1993-09-03 om samrådsplikt enligt 20 § i tidigare gällande naturvårdslag kommer därför att prövas gemensamt av Skogsvårdsstyrelsen och Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen finner att förordnande om naturreservat är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 2 och 3 kap i tidigare gällande lag (1987:12) om hushållning med naturresurser mm samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Beskrivning av området

Naturvetenskapliga intresseaspekter

Området utgörs av skogsmark belägen mellan byarna Ryd, Kvigerälla, Brostorp och Gillsättra i den centrala delen av Mittlandsskogen. Arealen uppgår till ca 61 ha. Topografin är liksom i övriga delar av Mittlandet mycket flack. Jordarten består till största delen av en lerig, sandig-moig och mycket blockfattig morän.

Reservatsområdet upptas till största delen av ädellövskog. Dominerande skogstyp är blandädellövskog av ek-ask-alm-typ. I övrigt förekommer mindre arealer med björkskog, sumpskog och ung lövskog i succession på igenväxande åkermark som tagits ur bruk.

2001-12-21

231-2921-97

Trädsiktet i blandadellövskogen är varierat och artrikt. De vanligaste trädslagen är ek, ask, lind, lundalm, skogsalm, lönn, björk och asp. Enstaka granar växer här och var. Bitvis är inslaget av lind relativt stort. Linden uppträder ofta växande gruppvis och kan på små partier bli beståndsbildande. Den sällsynta och rödlistade vresalmen växer i enstaka exemplar spritt över området. Lönnen uppträder mest som klana träd i undersiktet.

Variationen i ålder och grovlek är stor. Medelåldern ligger runt sjuttio till nittio år, men enstaka ekar och askar är betydligt äldre.

Busksiktet är glest till måttligt utvecklat och består vanligen av unga trädplantor av arterna ask, lind och lönn samt buskar som hagtorn, skogstry, apel, benved och hassel.

Fältsiktet är frodigt och artrikt med karaktärsarter som exempelvis älggräs, nejlikrot, vippärt, vårärt, tandrot, skogsbingel, lungört, murgröna, nässelklocka, strävlost, natt och dag, spenört, storrams, underviol, lundslok, lundgröe och lundskäfting.

Skogsbestånden i det centrala kärnområdet har utvecklat naturskogskvaliteter med gott om döda och döende träd, flerskiktning, olikåldrighet och stor variation av arter i träd- och busksiktet. Exempel på förekommande strukturer som är viktiga för den biologiska mångfalden är lågor och högstubbar av asp och björk, torrakor av ek, lågor av lind, ask och alm, hålaspar mm.

I områdets östra del finns ett större sammanhängande stråk med fuktig till blöt mark. Våtmarken upptas av sumpskog med varierande trädslagssammansättning. Större delen består av blandlövskog med ask, ek, asp, björk och klibbal som vanligaste trädslag. Asken dominerar större delen av arealen. Inom mindre arealer finns mer utpräglad björksumpskog. Trädsiktet är mestadels relativt klen och ungt i sumpskogen. Medelåldern på björken är omkring fyrtio till femtio år.

Delar av sumpskogen är påverkad av skogsbruk och kraftigt utglesad efter gallring i sen tid. I denna del saknas i stort sett död ved samt äldre och/eller grova träd. Inom de blötaste delarna där återkommande våröversvämningar sker har trädsocklar utbildats. Fältsiktet är frodigt med hydrofila arter som videört, svärdsilja, brunstarr, grenrör, skavfräken och högre älgört.

Inom vissa delar av reservatet finns skogsskiftet som på grund av betespåverkan till sin karaktär avviker kraftigt från övriga delar. Främst gäller detta delar av skiftet Ryd 8:2 som i sin helhet är inhägnat och betat med får. I den västra delen är trädsiktet glest och nästan parkartat med stora ljusöppna luckor. Busksiktet är glest eller obefintligt som en följd av betet och tidigare röjningar. Även fältsiktet är tydligt betespåverkat.

I reservatets västra del förekommer en del smärre ytor med före detta åkermark som har tagits ur hävd och numera är stadda i igenväxning. Randzonen kring den

2001-12-21

231-2921-97

ännu öppna ytan är bevuxen med trettio- till fyrtioårig björk och enstaka asp. Buskskiktet består främst av hassel. Ute på de öppna ytorna har det skett ett kraftigt uppslag av slån samt en del trädföryngring från kanterna.

Inslaget av ovanliga och hotade växtarter är stort i reservatsområdet. Lavfloran innehåller flera rödlistade arter, nämligen; *Bacidia polychroa* brun lundlav, *Biatora sphaeroides* stor knopplav, *Opegrapha soredeiifera* mjölig klotterlav, *Opegrapha viridis* olivklotterlav samt *Schismatomma pericleum* rosa skärelav.

Inom området finns ett flertal växtlokaler för de rödlistade kärlväxterna strävlost *Bromus benekenii* och vresalm *Ulmus laevis*.

Moss- och svampfloran innehåller flera goda signalarter, dvs arter som indikerar höga naturvärden. Bland mossorna kan nämnas trubbfjädermossa *Homalia trichomanoides*, platt fjädermossa *Neckera complanata*, trädporella *Porella platyphylla* samt krushättemossa *Ulota crispa* och bland svamparna taggplätt *Eichleriella deglubens*, läderskål *Encoelia furfuracea*, kanelskinn *Hymenochaete cinnamomea*, barkticka *Oxyporus corticola* samt fläckticka *Skeletocutis nivea*.

I bilaga 7 finns en sammanställning av påträffade rödlistade och signalerande arter.

Kulturhistoriska intresseaspekter

Inom riksintresse för kulturmiljövården

Det planerade naturreservatet ligger inom riksintresse för kulturmiljövården K 17 Algutsrum – Ryd. Riksintresset motiveras av odlingslandskapet med bland annat välbevarade byar och fornlämningsmiljöer, vittnande om en lång kontinuitet i bebyggelse och markanvändning. Jordtorp, Övetorp, Gillsättra och Ryd är välbevarade radbyar, med öppna gården i nu tät lövskog. En stor och viktig del av värdena som konstituerar riksintresset är fornlämningsarna; flera gravfält, ett par monumentala rösen och stora boplatsoområden från järnåldern med husgrunder och stensträngssystem. På en åker alldeles öster om Västerbyn, står en monumental rest sten.

Bebyggelsen i Ryd ingår inte i reservatet men bör som en självklar del av en kulturhistorisk helhet omnämnas i sammanhanget. Ryd består av två bykärnor - Västerbyn och Ytterbyn - belägna ca 150 meter från varandra. Bägge byhalvorna utgörs av dubbla radbyar. Gårdsanläggningarna är genomgående mycket välbevarade med enskild bebyggelse av mycket stort intresse. Flera av manbyggningarna är parstugor och salsbyggnader uppförda i skiftesverk. Söder och norr om bykärnorna finns välbevarad malmbebyggelse med stugor från 1800-talet och 1900-talets början

Söder om Ryd, dels inne i den täta lövskogen och på ängsmark, dels efter vägen Ryd - Glömminge, finns ett stort (2,5 x 1 km) delvis sammanhängande fornlämningsområde. Det består av flera husgrunder liggande i större och mindre koncent-

2001-12-21

231-2921-97

rationer. Ett omfattande stensträngssystem binder samman dessa husgrundskoncentrationer. Delar av detta vidsträckta fornlämningskomplex ligger inom det planerade naturreservatet (se bilaga 4).

Fornlämningarna – järnålderns kulturlandskap

Inom själva naturreservatet Ryd finns alltså höga kulturhistoriska värden i form av delar av ett större sammanhängande och väl bevarat boplatsoområde innefattande lämningar efter en järnåldersby. Fornlämningarna inom reservatet utgörs av husgrunder, stensträngar, fossil åkermark och odlings-/röjningsrösen(RAÄ nr 20, 21, 22, 23 samt 43 (delvis), Glömminge socken) se bilaga 4. Det har emellertid varit svårt att inventera/göra bedömningar i Ryd p g a den täta vegetationen och den höga övertorvningsgraden. Vid fornminnesinventeringens revideringsinventering 1976 skrev man angående RAÄ nr 20-23 ”P g a tät lövvegetation kunde 1941 års beskrivning ej bedömas. Lägen och beskrivningar överförda”. RAÄ nr 20, 21 och 23 beskrivs som ”områden med eventuella husgrunder(..). Dessa är emellertid så övertorvade att beskrivning ej kan ske utan röjning av marken. Beväxt med tät lövvegetation”. Med anledning av reservatsbildandet inventerades reservatsområdet av RAÄ igen, våren 2001, varvid ytterligare stensträngar och fossil åkermark registrerades. Däremot kunde de tre tidigare registrerade ”förmodade” husgrunderna i reservatets mitt ej återfinnas. I öster, i ett område som tidigare var aktuellt för säkerställande p g a de biologiska värdena, hittades 2001 ytterligare en husgrund, stensträngar och fossil åkermark i form av röjningsrösen.

Särskilt skall noteras resterna efter de tre fägatorna som löper genom reservatet. En granskning av laga skiftes kartan över Ryd ger vid handen att den längst i öster belägna fägatan sannolikt fortsatt ända upp till nuvarande bebyggelse. I anslutning till stensträngsområdet, dock utanför reservatet, finns även förhistoriska gravar. Stensträngarna är rester efter hägnader kring in- och utägor, separata odlings- och ängsytor, boskapsfällor och fägator. Erfarenheten från andra håll visar att många stensträngar och husgrunder förstörts eller tagits bort i samband med odling o dyl. Detta framgår bl a utav jämförelser med historiskt kartmaterial. Inom det aktuella naturreservatet kan dock förstörelse i samband med uppodling förmodas vara ringa eftersom merparten av marken här i huvudsak, även under 1800-talet, behållits som ängsmark, och alltså endast i ringa grad tagits i anspråk för åkerbruk.

De öländska komplexa fornlämningsområdena med husgrunder, stensträngar och gravar, representerande gårdar och byar från mellersta järnåldern, utgör kulturmiljöer som är av nationellt intresse (förekommer i övrigt bara på Gotland). De har höga pedagogiska och vetenskapliga värden. Dessa kulturmiljöer är unika för Öland och saknar motstycke även i ett internationellt perspektiv. Delar av fornlämningskomplexet söder om Ryd är ett gott exempel på ett sådant område.

Förekomsten och belägenheten av fägator, husgrunder, hägnader, odlingsytor m m visar markanvändningens och bebyggelsens rumsliga organisation. Skålgrovar och gravar vittnar om religiösa och kanske sociala förhållanden. Inom en och samma by verkar gårdsstorleken ha varierat, ett förhållande som sannolikt belyser sociala strukturer inom järnålderssamhället. Husgrunder, fossil åker och gravan-

2001-12-21

231-2921-97

läggningar har också en mängd arkeologisk information lagrad i form av kulturlager, kol för C¹⁴ dateringar, artefakter etc. Fornlämningskomplexen belyser alltså järnålderssamhället ur flera perspektiv; funktionellt, ekonomiskt, socialt och religiöst. Genom bland annat byggnadskonstruktionerna i sten är också de mer än tusen år gamla lämningarna fysiskt påtagliga och väl synliga i landskapet. Husgrundsgrupper, brunnar, stensträngar och gravar m.fl. lämningstyper formar i landskapet uttrycksfulla helhetsmiljöer av mycket stort kulturhistoriskt värde.

Än idag bär således Ryd-området prägel av järnålderns kulturlandskap. Det är framför allt i väst och nordväst, med röjda partier, en husgrund, stensträngar, fågator och fossil åkermark, som stora kulturhistoriska värden finns. Detta delområde utgör en sydvästlig utlöpare av det centrala järnålderslandskap som finns sydväst om Ryds byläge. Även om forn lämningarna inom reservatsområdet utgör en mindre och perifer del av hela Rydkomplexet är de betydelsefulla för att förstå sammanhanget. Tyvärr har konstruktionerna till en del skadats av de träd som etablerats i forn lämningarna.

Reservatsområdet genomkorsas också av flera sentida stenmurar (skifteslandskapet) som är betydelsefulla för att förstå kronologin i landskapet. Inom reservatet finns också diken, brukningsvägar och, i ett område i norr, en brunn. I anslutning till befintlig åkermark finns också röjningsrösen, några monumentala, som till stora delar torde vara resultatet av sentida odlingsverksamhet.

Områdets bebyggelse- och markanvändningshistoria har ett stort egenvärde men bidrar också till förståelsen om och fördjupad kunskap kring de höga naturvärden som idag finns på platsen. Betecknande är att reservatsgränsen i stort sett sammanfaller med den äldre järnåldersbyns gamla bebyggelse och inägomarker – ett förhållande som ingalunda är ett resultat av slumpen.

Markanvändningshistorik

Reservatsområdet utgjordes under järnåldern av delar av en by, med bebyggelse och inägomark (åker- och ängsmark). Byns utmark verkar huvudsakligen ha varit belägen utanför det planerade naturreservatet. Forn lämningarna belägger flera funktionellt sammanhängande gårdar, som var gemensamt organiserade i hägnadslag. Fågatorna, varav rester av tre stycken idag återfinns inom reservatet, ledde djuren till betet på utmarken.

Den historiska byn Ryd etablerades sannolikt på medeltiden. Naturreservatet ligger på Ryds södra ägor. Ryd omnämns för första gången i de skiftliga källorna år 1381 och skrevs då *Riudhe*. 1541/1542 fanns i Ryd sju hela och ett halvt skattehemman, två skatteutjordar, en kyrkoutjord, två hela och ett halvt frälsehemman. Dessutom hade Vadstena kloster ett hemman. Byn var med sina 12 gårdar på 1540-talet Glömminge sockens största by, och har så framgent förblivit. I slutet av 1800-talet var Ryd en av Ölands folkrikaste byar. Omkring 1880, innan emigrationen hade satt in på allvar, lär byns folkmängd ha uppgått till närmare 400 personer!

2001-12-21

231-2921-97

Byns utmarker sträckte sig före 1819 ända ut till tresockenmötet vid Ingeräll sten, men vid utmarksdelningen 1819 erhöll Brostorp och Kvigerälla s k fyllnadslotter här ute, varför Ryd sedan den tiden inte når ut till östra sockengränsen.

Ryd har karterats, helt eller delvis, vid ett flertal tillfällen, bl a 1641, 1682, 1730, 1784-85 (storskifte), 1829-37 (laga skifte) m fl. Till skillnad från många andra byar på Öland har Ryd ej genomgått enskifte. Reservatsområdet ligger inom det som under åtminstone tre, fyra hundra år har benämnts Storegärdet, och har under 1600-1800-talet brukats som ängsmark.

Den äldsta kartan över Ryd är en ägoavmätningsskarta från 1641. Kartan tillhör den äldsta generationen av storskaliga by-/gårdskartor. Vid karteringen bestod Ryd av åtta skattehemman, två kronohemman, två frälsehemman samt fem utjordar varav tre skatte- och de två andra krono resp frälse. Reservatsområdet utgjordes på 1640-talet av ängsmark, närmare bestämt hårdvallsäng, belägen inom det s k Storegärdet. Särskilt i den södra halvan av Storegärdet har lantmätaren bemödat sig om att rita dit ganska många trädgrupper, vilket *kan* betyda att den södra halvan av ängen i Storegärdet var mer trädbeväxt än den norra. I sammanhanget kan nämnas att ett område i Storegärdets södra del, i den senare upprättade laga skiftes kartan, kallades Skogängarna. Merparten av höfångsten torde ha gjorts i framför allt det stora Storegärdet, men även i Engegärdet, det senare ett större särhägnat ängsgärde öster om Storegärdet.

I boken Glömminge – en ölandssocken förr och nu (red. Palm 1990) uppges att år 1682: ”Söder och sydväst om Västerby gick ekskogen ända fram till gårdarna. Ängen skattades till 100 lass.”

Från 1730 finns en förmedlingskarta, upprättad av Anders Broddesson. Allt som allt hade byn 548 tld ängsmark och 442 av dessa tillhörde Storegärdet. Ängen i Storegärdet var beväxt med ek, hassel och mycket lindebusskar. Ängen uppges dessutom vara ”af Wildswin stycketals temeligen förderfwad”. Åkerarealen hade också utökats och ganska mycket nyodling hade gjorts söder om gårdarna vid Västerby (dock ej inom reservatsområdet). Sydost om byn fanns en skvaltkvarn, som kunde ”gå några dagar Höst och währ när mycket Wattu är, uti hwilken males till Husbehof (...)”.

Storskiftet förrättades 1784-86 och vid den tidpunkten hade åkerarealen i Ryd utökats till 221 tld, alla horvor ej inräknade. Ängen omfattade 531 tld, vilket visar att viss uppodling troligen skett på ängens bekostnad, dock ej inom reservatsområdet. Ett större ängskifte i nordöst uppges vara samfällighet.

Ca 50 år senare (1829-1837) genomfördes laga skiftet i Ryd. Genom en omfattande uppodling hade åkerarealen fördubblats och ca en 1/5 av denna utgjordes av intagor på utmarken. Som äng räknades 734 tld och ännu vid denna tidpunkt var reservatsområdet ängsmark. Inom reservatsområdet fanns emellertid vid karteringstillfället sammanlagt sex små, ohägnade åkerlyckor/horvor upptagna i ängen (se bilaga). På laga skiftes kartan finns för övrigt en husgrund utritad ca 50 meter

2001-12-21

231-2921-97

norr om reservatet, vid Åsarna (idag åker) och ca 300 meter öst om Raä 21 är ytterligare två husgrunder utritade, varav en mycket lång, liggande i nord-sydlig riktning (ingenting finns registrerat här idag). Vid upptagandet av nya lyckor/horvor i ängen har man ofta "återanvänt" järnålderns kulturlandskap. Detta framgår tydligt av lagaskiftes kartan över Ryd (exempelvis lyckorna sydöst om reservatsområdet där även järnåldershusgrunder finns utritade, jfr ovan).

Såväl storskiftes- som laga skifteskartorna visar på en rik och intressant "ägonnamnsflora" inom Storegärdet, exempelvis Skepparrör (nuvarande fastighet 3:6, i naturreservatets västra del), Storängen (nuvarande fastighet 4:2 m fl) och Berktin (i öster). Ett annat exempel är Skogängarna, i Storegärdets södra delar, som dock ligger utanför reservatsområdet (jfr ovan).

Vid laga skifte uppfördes också merparten av de raka stenmurar som idag finns inom reservatet.

På den äldsta ekonomiska kartan i skala 1:10 000, från ca 1940, ser man tydligt resultatet av jordbrukets omläggning under 1900-talet; den gamla ängsmarken har lämnats att växa igen. I reservatsområdets sydvästra del har ytterligare en liten åkerlycka brutits upp och ett par av de små lyckorna i reservatets mitt brukades alltså ca 1940. Skogen inom reservatsområdet är, under de 400 år som vi kan följa Ryd i det historiska kartmaterialet, "första generationen" skog. De många äldre lövträden och de biologiska värdena visar dock att betes/ängsmarkerna varit busk- och trädbärande, dvs det har funnits en kontinuitet i trädskiktet, något som även informationen i det historiska kartmaterialet delvis styrker.

Ärendets beredning

Mittlandsområdets höga naturvärden har sedan länge varit väl kända och uppmärksammade i naturvårdssammanhang. Länsstyrelsen har i två rapporter redovisat områden som är särskilt värdefulla från naturvårdssynpunkt, "Natur och naturvård på Öland" (1982) och "Naturvårdens riksintressen på Öland" (1989). I den förra har stora delar av Mittlandet klassats i någon av de tre värdeklasserna "högsta", "mycket högt" eller "högt" naturvärde. I den senare är hela Mittlandsskogen medtagen som riksintressant för naturvården enligt 2 kap 6 § naturresurslagen.

Länsstyrelsen har under en lång följd av år initierat en rad olika undersökningar om Mittlandet. Viktiga äldre arbeten om Mittlandsskogen är två vegetationskarteringar av träd- busk- och fältvegetationen som utförts av Sjögren m fl (1974) i Lövskogsprojektet 1971-1972 och av Länsstyrelsen 1979. Ölands ornitologiska förening har utfört inventeringar av fågelfaunan i Mittlandets våtmarker och skogsbiotoper, sammanfattade av Rodebrand (1979) respektive Fritz (1990). I Naturvårdsverkets regi har våtmarksinventeringar utförts av Sjögren (1983) och Hylander (1993). En sammanställning av olika arbeten som behandlat Mittlandet har gjorts av Sjö (1985). Ölands Botaniska förening har med anslag från Världsnaturfonden under 1993-1996 genomfört en botanisk inventering av Mittlandsskogen med inriktning på rödlistade arter och arter på en lokal signalartslista. Kunskapen om områdets flora, särskilt hotade kärlväxter och kryptogamer, har genom denna

2001-12-21

231-2921-97

inventering ökat väsentligt. Skogsvårdsstyrelsen har utfört en inventering av vissa naturvärdeskvaliteter på bestånds- och fastighetsnivå. Inventeringen har legat till grund för avgränsning och klassning av nyckelbiotoper.

I slutet av 80-talet och början av 90-talet ökade skogsbruksaktiviteten påtagligt i Mittlandet, främst beroende på ökad efterfrågan av lövträdsvirke. Omfattande avverkningar och gallringar av lövskog utfördes inom vissa delar av Öland. Dessa avverkningar skadade i vissa fall naturvärdena. Som en följd av detta beslöt Länsstyrelsen 1993 att utreda reservatsbildning för ett antal lövskogsområden med särskilt höga naturvärden. Genom ett beslut i september 1993 infördes samrådspplikt för skogliga arbetsföretag mm inom de aktuella områdena.

Ryd var ett av de områden som preliminärt valdes ut som ett tilltänkt naturreservat.

Ryd är ett av flera planerade naturreservat på Öland där det finns mycket höga såväl biologiska som kulturhistoriska värden. Önskvärda åtgärder för att bevara och utveckla dessa olika värden ser olika ut, vilket har lett till många interna diskussioner mellan företrädare för naturvårds- resp kulturmiljöfunktionen angående skötsel m m. Med anledning av detta har bl a naturreservatet Ryd varit föremål för en kompletterande forminnesinventering, utförd av Riksantikvarieämbetet våren 2001. Beslutet om naturreservat innebär att Länsstyrelsen prioriterar de biologiska värdena, *men* att formlämningarna skall bevaras och skyddas mot vegetationens åverkan på så sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Länsstyrelsen har därefter utrett status, skyddsbehov och avgränsning av området. Ett förslag till beslut och skötselplan har utarbetats.

Svefa AB har på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört värdering av området samt förhandlat med markägarna.

Förslaget till beslut och skötselplan har remitterats till Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Mörbylånga kommun, Skogsvårdsstyrelsen, Glömminge hembygdsförening, Ölands naturvårn, Ölands botaniska förening, Ölands ornitologiska förening, Föreningen Sydostentomologerna samt Ekologiska forskningsstationen i Skogsby.

Under remisstiden har ägaren till fastigheten Ryd 4:2 hemställt att intrångsersättning skall utgå för skiftet Ryd 4:2/3 i sin helhet. Hen menar att den södra delen av skiftet, som i remissförslaget ligger utanför reservatet, kommer att ligga som en isolerad enklav som blir svår att nå och bruka rationellt utan att väg anläggs genom reservatsområdet. Länsstyrelsen har vid prövning av framställningen gjort bedömningen att anläggning av väg jämte virkestransporter genom reservatsområdet strider mot reservatsföreskifterna och motverkar syftet med reservatet. Länsstyrelsen anser därför att det finns skäl för en utökning av avgränsningen på så sätt att hela skiftet Ryd 4:2/3 kommer att omfattas av naturreservatet.

2001-12-21

231-2921-97

Ägarna till Isgärde 8:6 har i remissvaret framfört att de motsätter sig reservatsbildningen. Länsstyrelsen har vid avvägningen mellan det enskilda och allmänna intresset enligt 7 kap 25 § miljöbalken funnit att det finns skäl att utesluta den berörda delen av skiftet Isgärde 8:6.

Syfte

Syftet med naturreservatet skall vara att:

- * Bevara och utveckla en naturskogsartad blandädellövskog med den dynamik, funktion och struktur som hör till denna biotop.
- * Bevara den fauna och flora som naturligt tillhör biotopen naturskogsartad blandädellövskog.
- * Bevara i området förekommande hotade, sårbara och missgynnade djur- och växtarter knutna till ädellövskog så att dessa kan leva kvar och helst öka i utbredning och antal.

Skälen för beslutet

Området har både ur nationellt och internationellt perspektiv ett mycket högt bevarandevärde. Ek-ask-alskog av den typ som dominerar objektet är relativt sällsynt och Mittlandsområdet utgör sannolikt en av de viktigaste förekomsterna i Europa för denna vegetationstyp. Ädellövskogen är generellt en mycket värdefull livsmiljö för många djur och växter. Närmare tre fjärdedelar av de hotlistade skogslevande djur och växtarterna i Götaland lever i ädellövskog.

Inom området förekommer ett flertal rödlistade och sällsynta arter, främst inom grupperna lavar och kärlväxter.

Rydområdet omfattas av riksintresse för såväl naturvård som kulturmiljövård. I natur och kulturmiljöprogrammet för Öland (Länsstyrelsen 2001) har området åsatts klass 1, högsta naturvärde. Vidare har det av den svenska regeringen föreslagits som ett område av gemenskapsintresse enligt EG:s direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (Rådets direktiv 92/43/EEG).

Områdets värde kan påverkas negativt av avverkning och andra skogliga åtgärder, dikning och andra arbetsföretag som förändrar hydrologin samt av olika exploateringsföretag. Det behöver därför särskilt skyddas och vårdas och bör därför förklaras som naturreservat.

Föreskrifter

2001-12-21

231-2921-97

För området skall gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen vilka anges nedan.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med reservatet enligt 9 § naturvårdslagen och som är närmare angivna i fastställd skötselplan.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Uppföra ny byggnad eller annan anläggning.
2. Anlägga väg, parkeringsplats eller led.
3. Utan Länsstyrelsens tillstånd bredda befintlig väg.
4. Anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar eller husbilar.
5. Uppföra mast, antenn, vindkraftverk eller liknande anordning.
6. Anlägga motorbana eller skjutbana eller anordna motor- eller skytteövning eller tävling.
7. Utan Länsstyrelsens tillstånd använda markområdet för tävlings- eller övningsändamål.
8. Anlägga luft- eller markledningsgata med därtill hörande ledning.
9. Utan samråd med Länsstyrelsen utföra underhåll av befintliga ledningsgator.
10. Sätta upp tavla, skylt, affisch eller liknande anordning eller göra inskrift.
11. Anordna upplag annat än tillfälligt för jordbrukets behov.
12. Uppföra stängsel eller annan hägnad för annat än jordbrukets behov.
13. Bedriva täkt av något slag.
14. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa.
15. Ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse.
16. Dika.
17. Utan samråd med Länsstyrelsen utföra rensning av befintliga diken för att bibehålla vattnets djup eller läge.

2001-12-21

231-2921-97

18. Dämna eller invalla.
19. Plöja, harva eller fräsa.
20. Odlar upp skogsmark, betesmark eller våtmark.
21. Tillföra växtnäringsämne, rötslam, jordförbättringsmedel eller kalk.
22. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
23. Avverka, gallra, röja eller utföra annan skogsbruksåtgärd annat än i enlighet med fastställd skötselplan.
24. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfäälle annat än i enlighet med fastställd skötselplan.
25. Plantera eller så träd eller buskar.
26. Plantera in växt- eller djurart.
27. Framföra motordrivna fordon annat än för jordbrukets behov, för uttransport av virke i samband med husbehovsavverkning eller i samband med jakt för transport av skjutet högvilt.
28. Utan Länsstyrelsens tillstånd bedriva kommersiell verksamhet.
29. Utan samråd med Länsstyrelsen utföra insamling, undersökning eller forskning.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen:

1. Utmärkning av och information om reservatet.
2. Anläggande och underhåll av anläggningar för allmänheten såsom strövstigar, skyltar och informationstavlor.
3. Gallring, röjning, betesdrift, uppsättning och underhåll av stängsel eller annan skötselåtgärd i syfte att bevara eller utveckla naturmiljön och den biologiska mångfalden.
4. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt markförhållanden.

2001-12-21

231-2921-97

5. Skogsskyddsåtgärder som naturvårdsförvaltaren finner nödvändiga.
6. Länsstyrelsen och naturvårdsförvaltaren äger rätt att utnyttja befintliga vägar inom reservatet.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. Framföra motordrivet fordon.
2. Ställa upp husvagn, husbil eller liknande.
3. Tälta mer än högst ett dygn på samma ställe.
4. Rida eller framföra hästfordon.
5. Medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur.
6. Störa djurlivet exempelvis genom att medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m.
7. Sätta upp tavla, skylt, plakat, affisch eller liknande anordning eller göra inskrift.
8. Göra upp eld.
9. Gräva upp, plocka eller skada växter eller växtdelar med undantag av bär och matsvamp.
10. Skada eller ta bort växande eller döda träd, stubbar, bark, grenar, buskar eller ris.
11. Utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för tävlings- eller övningsändamål.
12. Utan Länsstyrelsens tillstånd bedriva kommersiell verksamhet.
13. Utan samråd med Länsstyrelsen utföra insamling, undersökning eller forskning.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen. Förvaltare för naturreservatet är Länsstyrelsen.

2001-12-21

231-2921-97

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 8.

Kungörelse

Beslutet skall kungöras i länets författningssamling.

Underskrifter

Beslut i detta ärende har fattats av länsrådet Ulf Färnhök. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har även miljövårdsdirektör Stefan Svenaeus, länsantikvarie Kjell-Håkan Arnell, antikvarierna Coco Dederling och Håkan Nilsson samt byrådirektör Roland Persson deltagit, den sistnämnde föredragande.

Ulf Färnhök

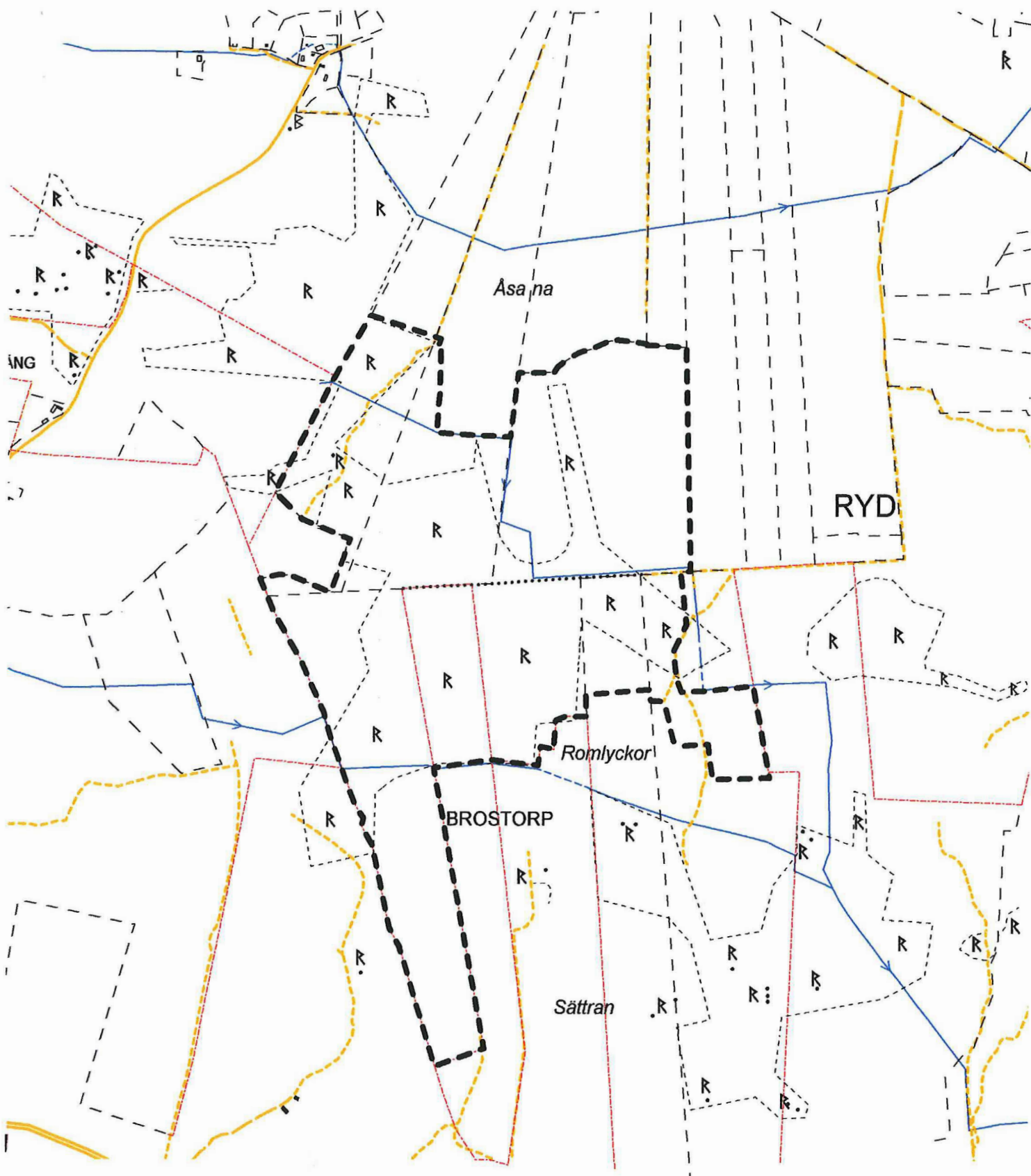

Roland Persson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Registeruppgifter
3. Skötselplan
- 3.1. Skötselplanekarta
- 3.2 Vegetationskarta
4. Utdrag ur Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister
5. Historiskt kartöverlägg laga skifte
6. Referenslista
7. Artlista
8. Hur man överklagar

231-2921-97

Bilaga 1
Beslutskarta

NATURRESERVATET RYD

Tillhör länsstyrelsens beslut
dnr 231-2921-97

 Gräns för naturreservat

Skala 1:10 000

REGISTERUPPGIFTER

Namn:	Naturreservatet Ryd
Kommun:	Mörbylånga
Församling:	Glömminge
Kartblad:	Topografiska kartbladet 4G NO Ekonomiska kartbladet 4G 7j (567)
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen
Areal:	61,4 ha
Landareal:	61,4 ha
Areal produktiv skogsmark:	60,4 ha
Fastigheter och fastighetsägare:	Ryd 3:6 Staten genom naturvårdsfonden Ryd 4:2 och 8:2 Ryd 10:13 Brostorp 1:2
Nyttjanderätter:	Nyttjanderätt till jakt inom den del av Ryd 3:6 som tidigare tillhörde Ryd 6:3. Gäller till och med 2007-06-30 med rätt till förlängning. Nyttjanderättshavare: NN

Nyttjanderätt till jakt inom den del av Ryd 3:6 som tidigare tillhörde Kvigerälla 8:1. Gäller till och med 2007-06-30 med rätt till förlängning.
Nyttjanderättshavare: NN

Nyttjanderätt till jakt inom den del av Ryd 3:6 som tidigare tillhörde Ryd 3:5. Gäller till och med 2006-05-31 med rätt till förlängning.
Nyttjanderättshavare: NN

Servitut:

Rätt till kraftledning över Ryd 3:6, 4:2 och 8:2 till förmån för Sydkraft AB (Finsjö 1:2)

Rätt för Ryd 3:5 att utnyttja befintlig väg över Ryd 3:6 (naturvårdsfondfastigheten) för tillträde till brukad åker på stamfastigheten

Naturgeografisk region:

14 b Ölands skogrika områden

Naturtyper enligt
naturvårdsregistrets
indelning:

Ädellövskog	57,7 ha
Ordinär lövskog	2,7 ha
Fd åker	1,0 ha

Naturtyper enligt
EU:s art- och
habitatdirektivs
indelning:

Boreonemoral, äldre naturliga ädel- lövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora 9020	57,7 ha
Lövsumpskogar av fennoskandisk typ 9080	0,9 ha

Vegetationstyper
enligt Nordiska
Ministerrådets (ViN)
indelning:

Björkskog av ört-typ <i>Betula pendula</i> - <i>Oxalis acetosella</i> - <i>Melica nutans</i> -typ 2217	1,8 ha
Björkskog av ört-typ, sumpvariant 2217a	0,9 ha

Blandlövskog av örtrik-typ *Quercus*

2001-12-21

231-2921-97

robur-Ulmus glabra-Tilia cordata-
typ 2236

57,7 ha

Fd åker

1,0 ha

Primära intresse-
aspekter:

Ädellövskog

Rödlistade och signalerande epifytiska lavar och
kärlväxter, bland annat brun lundlav *Bacidia*
polychroa, stor knopplav *Biatora sphaeroides*,
blyertslav *Buellia violaceofusca*, mjölig klotterlav
Opegrapha sorediifera, rosa skärelav *Schismatomma*
pericleum, strävlost *Bromus benekenii* och vresalm
Ulmus laevis

Skyddsföreskrifter
produktiv skogsmark:

Totala

Befintliga anläggningar: -

Planerade anläggningar:

Parkeringsplats, informationstavla

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET RYD

1. Övergripande mål

Målen för reservatets skötsel skall vara att:

- * Bevara och utveckla en naturskogsartad blandädellövskog med den dynamik, funktion och struktur som hör till denna biotop.
- * Bevara den fauna och flora som naturligt tillhör biotopen naturskogsartad blandädellövskog.
- * Bevara i området förekommande hotade, sårbara och missgynnade djur- och växtarter knutna till ädellövskog så att dessa kan leva kvar och helst öka i utbredning och antal.
- * Bevara i området förekommande fasta fornlämningar.

2. Målkommentar

Området är av riksintresse för både naturvården och kulturmiljövården med mycket höga natur- och kulturhistoriska värden. En konflikt finns mellan att å ena sidan bevara den slutna ädellövskogen och låta den utvecklas mot ett mer naturskogsartat tillstånd och å andra sidan gallra, röja och helst genom bete/slätter hävda för att skydda och synliggöra fornlämningarna och det fossila landskapsavsnittet.

Beslutet om bildande av naturreservat innebär att Länsstyrelsen prioriterar naturvärdena (och i princip ger avkall på en framtida skötsel utformad *helt* efter de kulturhistoriska värdenas villkor), *men* att fornlämningarna skall bevaras och skyddas mot vegetationens åverkan. Detta skall ske genom att på sikt styra biomassan (läs: träd och buskars rötter) från fornlämningarna, dels genom att avlägsna sådana träd och buskar som hotar att skada anläggningarna, dels genom att inga nya träd och buskar får etablera sig i fornlämningarna.

På lång sikt skadas fornlämningar allvarligt av träd och buskar genom att trädstammar ökar i grovlek och rotsystemen breder ut sig så att kulturlager rörs

om. De yttre formerna deformeras genom att stenar som tillhör fornlämningarna rubbas. Eftersom fornlämningar per definition inte är reversibla är detta allvarligt. Fornlämningarnas vetenskapliga potential minskar, men även tillgängligheten till fornlämningarna, om man låter växtligheten breda ut sig. (observera även skyddet av fasta fornlämningar enl KML 2 kap). Även om exempelvis stensträngarna också i högsta grad är medvetna konstruktioner innehållande en mängd kulturhistorisk information är vegetationens skadeverkningar på husgrunderna, ur ett jämförande perspektiv, allvarligare. Kulturlagren har ackumulerats under lång tid och bär på en enorm mängd information, kronologiskt lagrad. Rubbas de rubbas också värdefulla data för all framtid. Detsamma gäller förstås huskonstruktionen som sådan. Om prioriteringar vad beträffar röjningar på/invid fornlämningar måste göras bör således husgrunderna prioriteras.

3. Generella riktlinjer

3.1 Husbehovsavverkning

Natur- och kulturmiljövårdsanpassad husbehovsavverkning kan enligt vad som gäller för respektive skötselområde tillämpas enligt nedanstående riktlinjer:

Avverkning för uttag av virke för markägarens husbehov får ske i form av plockhuggning av enstaka spridda träd. Den årliga avverkningen inom berörda fastighetsdelar får högst uppgå till den årliga tillväxten, dock högst till 30 m³sk per år. I första hand avverkas björk, eller i andra hand där björk ej förekommer, ask, ek eller asp.

Barrträd får avverkas i obegränsad omfattning. Eventuell nyetablering av barrträd skall röjas bort.

Röjning av buskskiktet får utföras för att hålla betespräglade gläntor öppna. Vidare får röjning ske för att möjliggöra/underlätta fällning av träd eller för att öka framkomligheten vid uttransport av virke i samband med husbehovsavverkning. I övrigt bör ett varierat buskskikt bibehållas.

Lövträd av arterna avenbok, fågelbär, lind, lönn, oxel, sälg samt samtliga almarter skall normalt sparas. Enstaka träd av dessa arter kan dock avverkas om det är motiverat av naturvårdsskäl.

Grova träd, hålträd, boträd, stående döda och döende träd, vindfälle, lågor eller andra träd som är värdefulla för faunan och floran skall sparas.

Träd som fallit eller hotar falla ned över stängsel, väg, dike och åkermark får upparbetas och tillvaratas. Träd som är värdefulla för faunan och floran enligt ovan skall dock flyttas och lämnas kvar på lämplig plats i reservatsområdet.

Utsyning av träd som skall avverkas skall göras i samråd med naturvårdsförvaltaren. Anmälan skall göras till Länsstyrelsen minst sex veckor före planerad avverknings igångsättning.

Avverkning och uttransport av virke skall utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på mark, vegetation och fornlämningar inte uppkommer.

3.2 Skötsel av fornlämningar

Röjning av buskskiktet får utföras för att skydda och synliggöra fornlämningar. Gallring av träd på fornlämningar kan utföras enligt riktlinjerna för husbehovsavverkning. Grövre träd och andra träd som av naturvårdsskäl är undantagna från husbehovsavverkning kan i de fall de hotar att skada fornlämning dödas genom ringbarkning eller alternativt toppkapas. Träd som fallit eller hotar att falla ned över fornlämning skall upparbetas. Inga nya träd eller buskar får etablera sig i fornlämningarna. Särskilt bör husgrunderna bevakas i alla dessa avseenden.

Skötselåtgärder skall utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på mark, vegetation och fornlämningar inte uppkommer.

Röjning och gallring av träd- och buskskikt på/vid fornlämningar skall ske i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöexpertis.

Skötselplanen utgör inget hinder för betesdrift inom samtliga skötselområden.

4. Åtgärder i skötselområden

4.1 Skötselområde 1 Naturskogsartad blandädellövskog (30,7 ha)

Beskrivning:

Området har så långt tillbaka i tiden som det historiska kartmaterialet kan berätta (1641) brukats som ängsmark, inom det s k Storegierdet. Vid tidpunkten för laga skifte hade fyra små ohägnade åkerlyckor, dels i norr, dels i väster i anslutning till brukningsvägen, tagits upp i ängen. Under sent 1800-tal – 1900-tal har området p g a slåtterns upphörande lämnats att mer eller mindre växa igen.

Skogstypen ek-ask-almskog dominerar. Mycket varierat område med stor diversitet i träd- och buskskikt. Trädskikt med ek, ask, alm, lind, lönn, björk, asp och gran. Ek och ask dominerar men inslaget av lind är bitvis betydande och ibland kan linden bilda smärre bestånd eller grupper. Alla de tre almarterna skogsalm, lundalm och vresalm finns. Den rödlistade vresalmen har flera växtlokaler inom området.

Variationen i ålder och grovlek är stor. Merparten av skogen är runt sextio till nittio år men enstaka ekar och askar är drygt hundra år gamla.

Inom flera av skiftena har skogen nått så långt i succession att en välutvecklad naturskogsstruktur har utbildats. Här förekommer ganska rikligt med död ved, mest i form av lågor och högstubbar av asp och björk men även ektorrakor och lågor av ask, lind och alm förekommer.

Buskskiktet är glest till välutvecklat och består dels av trädförnygring av ask, lind och lönn m fl lövträd, dels av vanliga buskar som hagtorn, skogstry, apel, benved och hassel.

Fältskiktet är frodigt och innehåller många signalarter som tandrot, skogsbingel, lundskäfting, nässelklocka, strävlost, natt och dag, storrams, lundslök, murgröna, skogsbingel, underviol, lungört, vippärt, vårärt, lundskäfting och spenört.

Rödlistade och signalerande kryptogamer som har noterats i området är bland annat brun lundlav *Bacidia polychroa*, stor knopplav *Biatora sphaeroides*, mjölig klotterlav *Opegrapha sorediifera*, olivklotterlav *Opegrapha viridis*, *Pertusaria hymenea*, rosa skärelav *Schismatomma pericleum*, taggplätt *Eichleriella deglubens*, läderskål *Encoelia furfuracea*, kanelskinn *Hymenochaete cinnamomea*, barkticka *Oxyporus corticola* och fläckticka *Skeletocutis nivea*.

Inom området finns fornlämningar i form av en husgrund, stensträngar och fossil åkermark. Norr om den raka brukningsvägen i ö-v riktning finns en nord-sydgående fägata och ytterligare en fägata finns i väster. Inom delområdet i nordväst ligger en husgrund och från denna utgår ytterligare två fägator. Inom skötselområdet finns även sentida stenmurar, brukningsvägar och sentida röjningsrösen.

Skötselmål:

Naturskogsartad blandädellövskog med gott om död ved i form av grova lågor, högstubbar, döda träd och gamla, grova träd.

Kvalitetsmål:

- * Naturtypen boreonemoral, äldre naturlig ädellövskog av fennoskandisk typ med rik epifytflora (naturskogsartad blandädellövskog av örtrik-typ) har minst utbredningen 30 ha.
- * Trädslagssammansättningen utgörs till minst 90 % av ädellövträd och i övrigt av andra inhemska lövträdsarter. Barrträd saknas.
- * Antalet lågor med en diameter som är grövre än 25 cm uppgår i genomsnitt till minst 15 per hektar som riktvärde med ett nedre gränsvärde på 8 per hektar.

- * Antalet torrträd och högstubbar med en diameter som är grövre än 25 cm uppgår i genomsnitt till minst 15 per hektar som riktvärde. Nedre gränsvärde är 8 per hektar.
- * Antalet grova ädellövträd med en diameter som är minst 70 cm i brösthöjd skall som riktvärde uppgå till minst 15 per hektar i genomsnitt med ett nedre gränsvärde på 8 per hektar.
- * Lavar knutna till biotopen skall leva kvar och föröka sig.

Exempel på indikatorarter bland de lavar som förekommer i området är *Bacidia polychroa* brun lundlav, *Biatora sphaeroides* stor knopplav, *Opegrapha sorediifera* mjölig klotterlav, *Opegrapha viridis* olivklotterlav, *Phlyctis agelaea* rikfruktig blemlav, *Pertusaria hymenea* och *Schismatomma pericleum* rosa skärelav.

- * Svampar knutna till biotopen skall leva kvar och föröka sig.

Exempel på indikatorarter bland de svampar som förekommer i området är *Eichleriella deglubens* taggplätt, *Encoelia furfuracea* läderskål, *Hymenochaete cinnamomea* kanelskinn, *Oxyporus corticola* barkticka och *Skeletocutis nivea* fläckticka.

- * Fornlämningarna i området bevaras på sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består. Kring husgrunden och fägatorna i nordväst kan ett glesare trädskikt eftersträvas för att förbättra möjligheterna till upplevelse av järnåldersgården och dess närmiljö.

Åtgärder:

Röjning och gallring för att skydda och synliggöra fornlämningar kan utföras enligt de generella riktlinjerna ovan under 3.1 och 3.2. Inga nya träd eller buskar får etablera sig i fornlämningarna. Träd som fallit ned över fornlämning skall upparbetas.

Träd som fallit eller hotar falla ned över stängsel, väg, led, dike eller åkermark får upparbetas och flyttas. Veden skall lämnas i skötselområdet.

4.2 Skötselområde 2 Blandädellövskog (30,7 ha)

Beskrivning:

Området har så långt tillbaka i tiden som det historiska kartmaterialet kan berätta (1641) brukats som ängsmark, inom det s k Storegierdet. Vid tidpunkten för laga skifte hade två små ohägnade åkerlyckor tagits upp i ängen. Under sent 1800-tal –

1900-tal har området p g a slåtterns upphörande lämnats att mer eller mindre växa igen.

Skötselområdet upptas till största delen av blandädellövskog av ek-ask-alm-typ. Trädsiktet utgörs av ek, ask, lind, skogsalm, vresalm (enstaka), lönn, asp, björk samt smärre inslag av gran.

Flera av skiftena har en gles och luckig struktur till följd av plockhuggning och bete. Generellt sett har skogen mindre av naturskogsstruktur än inom skötselområde 1. Död ved förekommer dock även här, främst i form av högstubbar och lågor av björk, asplågor och torrakor av ek.

Bland de signalarter som förekommer märks *Arthonia spadicea* stor rostfläck, *Arthothelium ruanum* jaguarfläck, *Buellia violaceofusca* blyertslav och *Phlyctis agelaea* rikfruktig blemlav.

Inom skötselområdet finns fornlämningar i form av stensträngar, fågator och fossil åkermark. Andra kulturhistoriska värden är sentida stenmurar, brukningsvägar, en brunn (i norr) och sentida röjningsrösen.

Skötselmål:

Blandädellövskog med natur- och kulturmiljövårdsanpassad husbehovsavverkning.

Kvalitetsmål:

- * Trädslagssammansättningen utgörs till minst 90 % av ädellövträd och i övrigt av andra inhemska lövträdsarter. Barrträd saknas.
- * Antalet grova ädellövträd med en diameter som är minst 70 cm i brösthöjd skall som riktvärde uppgå till minst 15 per hektar i genomsnitt med ett nedre gränsvärde på 8 per hektar.
- * Lavar knutna till biotopen skall leva kvar och föröka sig.

Exempel på indikatorarter bland de lavararter som förekommer i området är *Arthonia spadicea* glansfläck, *Arthothelium ruanum* jaguarfläck, *Buellia violaceofusca* blyertslav och *Phlyctis agelaea* rikfruktig blemlav.

- * Fornlämningarna i området bevaras på sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Åtgärder:

Natur- och kulturmiljövårdsanpassad husbehovsavverkning får utföras enligt de generella riktlinjerna under punkt 3.1 och 3.2.

Röjning och gallring för att skydda och synliggöra fornlämningar kan utföras enligt de generella riktlinjerna ovan under 3.1 och 3.2. Inga nya träd eller buskar får etablera sig i fornlämningarna. Träd som fallit över fornlämning skall upparbetas. Partier som varit uppodlade i senare tid får bibehållas i mer öppen karaktär.

5. Jakt

Rätten till jakt inskränks inte genom reservatsbildningen.

Jakträtten är upplåten inom naturvårdsfondfastigheten Ryd 3:6.

Inom den del av Ryd 3:6 som tidigare tillhörde Ryd 6:3 har ägaren till Ryd 6:3 jakträtt till och med 2007-06-30 med rätt till förlängning.

Inom den del av Ryd 3:6 som tidigare tillhörde Kvigerrälla 8:1 har ägaren till Kvigerrälla 8:1 jakträtt till och med 2007-06-30 med rätt till förlängning.

Inom den del av Ryd 3:6 som tidigare tillhörde Ryd 3:5 har ägaren till Ryd 3:5 jakträtt till och med 2006-05-31 med rätt till förlängning.

6. Friluftsliv och turism

Syftet med reservatet är främst att bevara ädellövskogen med dess speciella fauna och flora. Området skall dock kunna användas för rekreation och natur- och kulturupplevelser i den mån detta inte strider mot de biologiska och kulturhistoriska bevarandevärdena. Utgångspunkten är att området skall kunna utnyttjas utifrån de naturgivna och kulturhistoriska förutsättningarna. Endast enkla anordningar som främjar det rörliga friluftslivet skall därför iordningställas.

Naturreservatet kan nås via samfälld väg för Ryds östra gata. Naturvårdsverkets andelstal för anläggning och underhåll av vägen är baserat på att vägen utnyttjas för besökare till reservatet. Vägen skall därför hållas tillgänglig för allmänheten.

En vändplan med utrymme för parkering anordnas i anslutning till befintlig kräftdamm på Ryd 10:13 ca 180 meter öster om gränsen mellan Ryd 9:11 och Ryd 10:13. Vändplanen/parkeringsplatsen är markerad på bifogad skötselplanekarta.

En informationsskylt med beskrivning av objektets natur- och kulturvärden samt gällande föreskrifter sätts upp vid vändplanen/ parkeringsplatsen.

7. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

7.1 Årlig dokumentation av skötselåtgärder

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera var och när åtgärder utförts, vem som utfört åtgärderna, kostnad samt finansiering.

7.2 Dokumentation och inventeringar

Kunskapen om områdets biologi är ännu otillräcklig beträffande vissa artgrupper, detta gäller särskilt den lägre faunan. För att förbättra underlaget för målformuleringar och uppföljning skall inventeringar av områdets fauna och flora genomföras. Inventering av vedlevande insekter, övriga insekter, landmollusker, svampar och lavar prioriteras särskilt. Vidare bör faunan och floran i brynmiljöer och andra halvöppna biotoper samt betespräglade delar inventeras.

Förekomsten av indikatorarter skall grunddokumenteras som underlag för uppföljning av kvalitetsmål.

Inventering, dokumentation och fortsatt kunskapsbyggnad av/om de kulturhistoriska värdena och områdets markanvändningshistoria skall göras, bland annat som underlag för uppföljning av kvalitetsmål.

Ovanstående dokumentation och inventeringar utförs i mån av tillgängliga resurser.

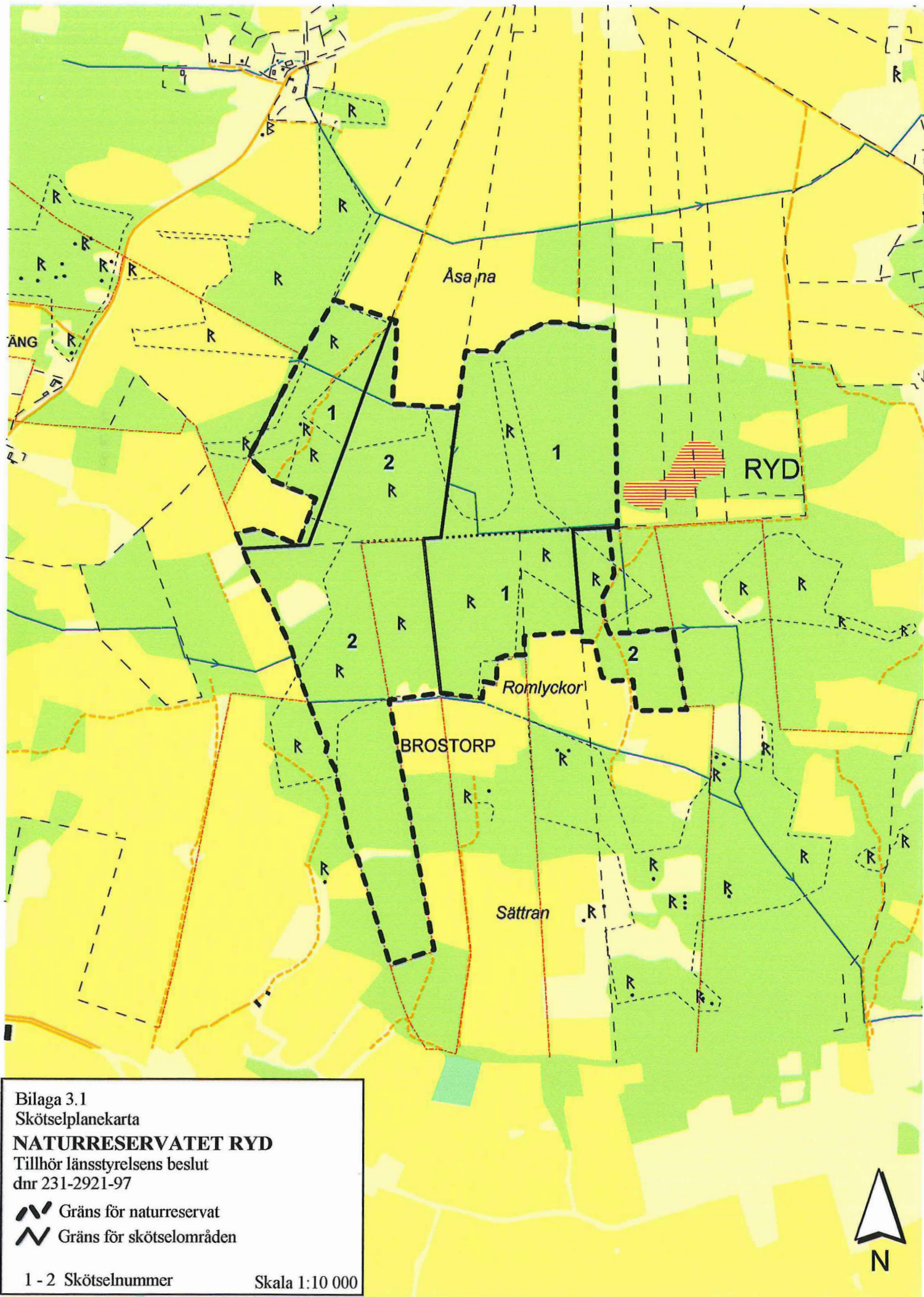
7.3 Uppföljning av kvalitetsmål

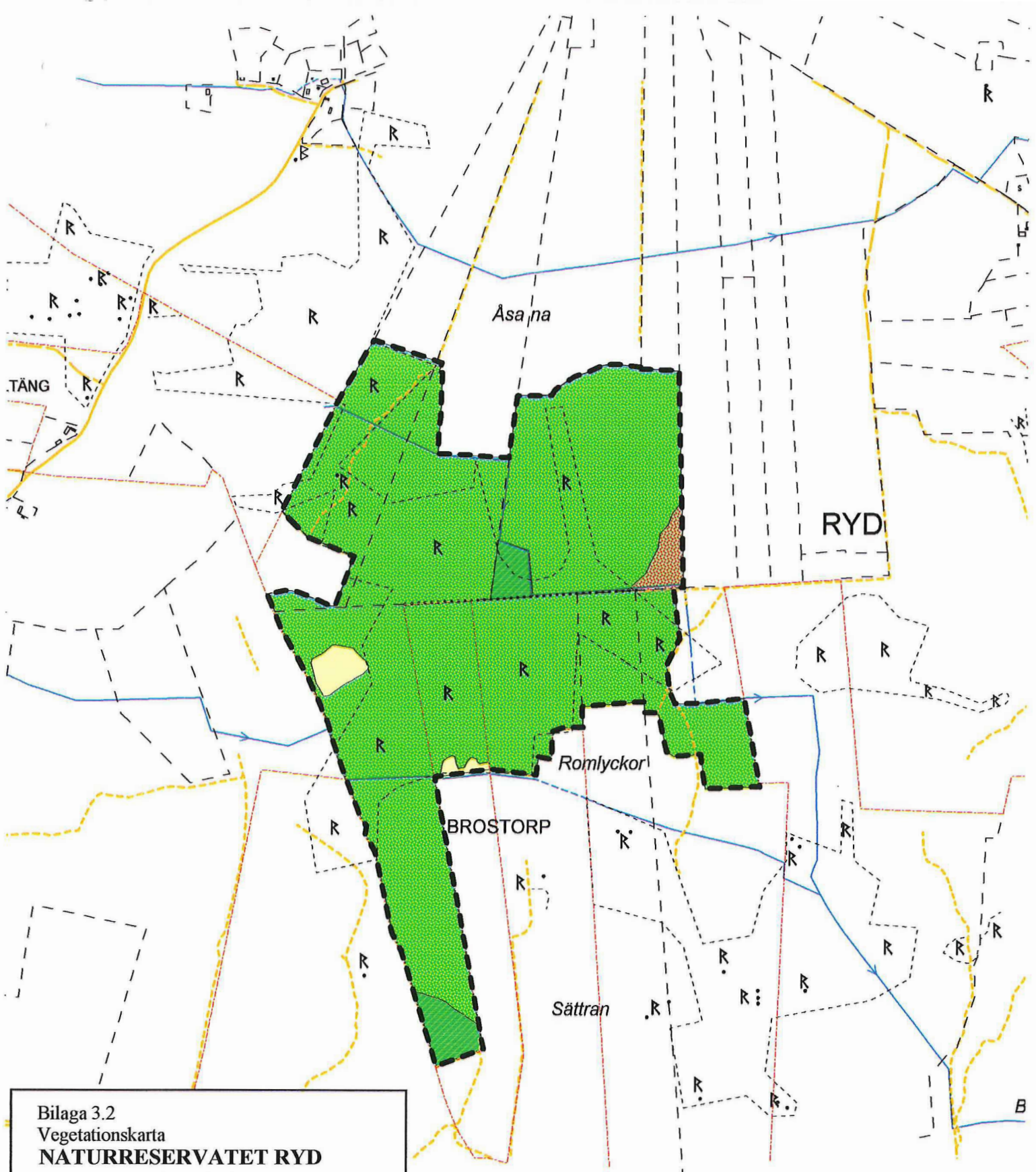
Uppföljning av kvalitetsmål ombesörjs av Länsstyrelsen vart tionde till femtonde år. Uppföljningen skall avse utbredning av naturtyper, trädslagsblandning, struktur, hur reservatsbeslutet påverkar fornlämningarna samt frekvens av de indikatorarter som är angivna under kvalitetsmålen för respektive skötselområde. Listan på lämpliga indikatorarter bör revideras efterhand som kunskapen om floran och faunan ökar.

8. Kostnader och finansiering

Gallring, röjning eller annan vegetationsskötsel, uppförande och underhåll av anordningar för friluftslivet, framställning och utplacering av informationsskyltar, utmärkning av reservatets gräns, tillsyn och uppföljning bekostas av Länsstyrelsen.

Röjning, avverkning och uttransport av virke i samband med husbehovsavverkning bekostas av markägaren. Markägare/brukare svarar för uppsättning och underhåll av stängsel samt kostnader i övrigt i samband med betesdriften.

Bilaga 3.2

Vegetationskarta

NATURRESERVATET RYD

Tillhör länsstyrelsens beslut
dnr 231-2921-97

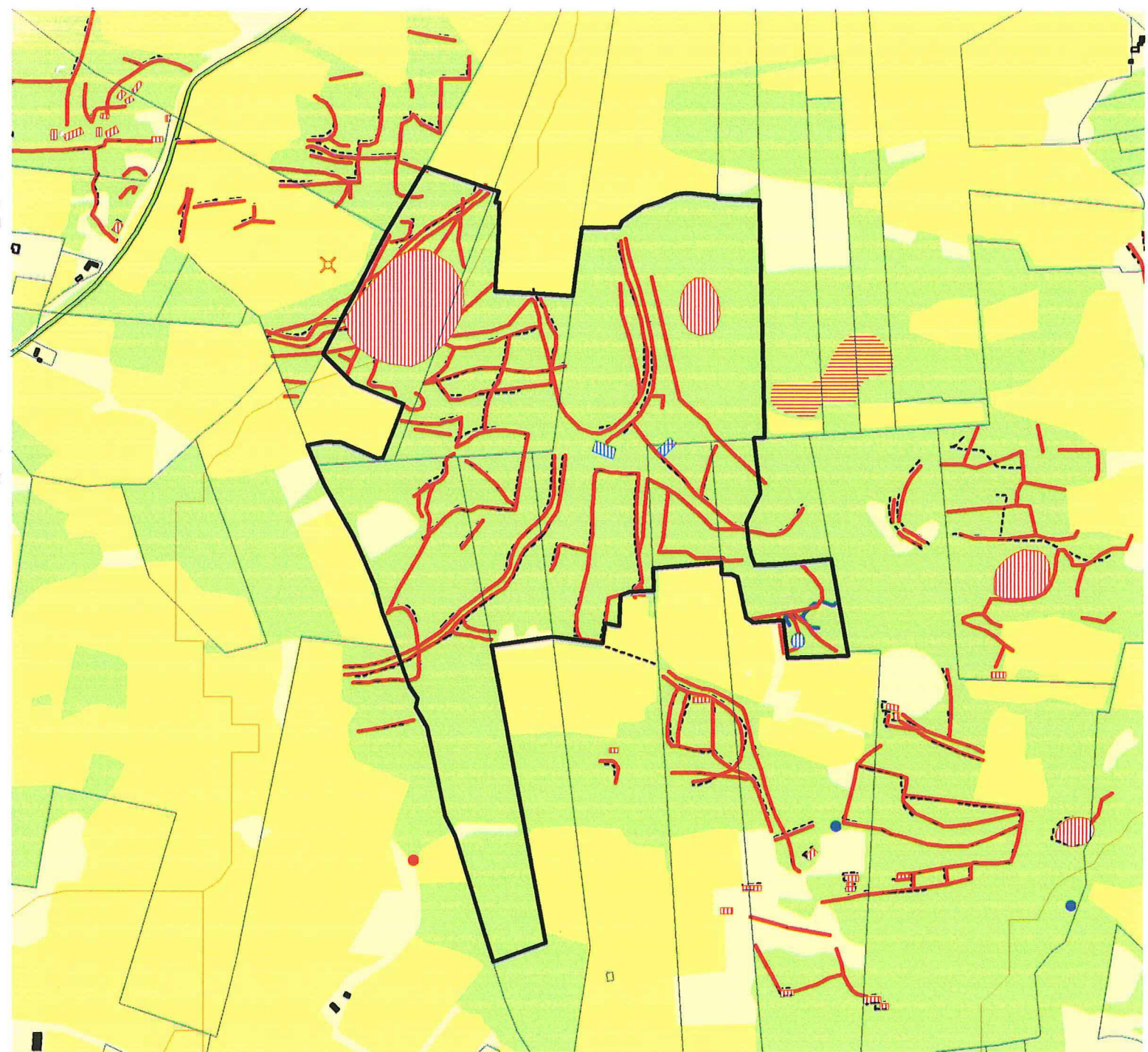
 Gräns för naturreservat

Vegetationstyper

- Björkskog av ört-typ
- Björkskog av ört-typ, sumpvariant
- Blandlövskog av örtrik-typ
- Fd åker

Skala 1:10 000

Bilaga 4

Utdrag ur fornminnesregistret (arbetsmaterial, ej kvalitetsgranskat)

- Reservatsgräns
- ▤ Områdesgräns för fasta fornlämningar
- ▥ Områdesgräns för kulturlämningar
- Fast fornlämning, punktobjekt
- Kulturlämning, punktobjekt
- ∧ Fast fornlämning, linjeobjekt
- ∧ Kulturlämning, linjeobjekt

Skala 1:10 000

Bilaga 5

NATURRESERVATET RYD
Historiskt kartöverlägg laga skifteskarta
Ryds by 1829/1837

Tillhör länsstyrelsens beslut dnr 231-2921-97

Skala 1:10 000

REFERENSLISTA

Lantmäteriets arkiv i Gävle: Ägoavmätning Ryd, Glömminge socken 1641.
Scannad version tillgänglig på
<http://www.dhm.lm.se/prototype/sve/dhmmains.htm> (Projekt Digitala historiska karter).

Lantmäteriets arkiv i Kalmar: Ägoavmätning Ryds by, Glömminge socken, 1730, akt 5. Storskifteskarta Ryds by, Glömminge socken, 1784, akt 16. Laga skiftes karta Ryds by, Glömminge socken, 1829/1837, akt 38.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1982. Natur och naturvård på Öland.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1989. Naturvårdens riksintressen. Öland.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1997. Kulturmiljövårdens riksintressen, Mörbylånga kommun. Meddelande 1997:32.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1999. Landlevande mollusker i Kalmar län. Meddelande 1999:13.

Länsstyrelsen i Kalmar län 2001. Natur och kultur på Öland.

Nilsson, H. 2001. Rapport. Fornminnesinventering av planerade naturreservat på Öland. Riksantikvarieämbetet.

Palm, B. 1990. Byar och gårdar. *Glömminge – en ölandssocken förr och nu*. Utgiven av Glömminge hembygdsförening. Borgholm.

Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

Ölands Botaniska Förening. 1993. Protokoll från inventering av signalerande och rödlistade kärlväxter och kryptogamer i Mittlandskogen.

Ölands Botaniska Förening. 1997. Utdrag ur databas över rödlistade kärlväxter och lavar.

ARTLISTA

Förteckning över känd förekomst av signalarter, rödlistade arter samt vissa andra intressanta arter inom naturreservatet Ryd.

Rödlistekategorier enligt den nationella rödlistan fastställd av Naturvårdsverket 2000. CR= akut hotad, EN= starkt hotad, VU= sårbar, NT= missgynnad.

S = Signalarter enligt Skogsstyrelsens signalartslista för nyckelbiotopsinventeringen.

Ö = Lokalt intressanta signalarter enligt Ölands Botaniska Förenings lista över rödlistade och signalerande skogsväxter.

<u>Vetenskapligt namn</u>	<u>Svenskt namn</u>	<u>Rödlistekategori</u>	<u>Signalart</u>
---------------------------	---------------------	-------------------------	------------------

Kärlväxter

<i>Anemone ranunculoides</i>	Gulsippa		S
<i>Dentaria bulbifera</i>	Tandrot		S
<i>Epipactis helleborine</i>	Skogsknipprot		S
<i>Hedera helix</i>	Murgröna		
<i>Hypericum hirsutum</i>	Luden johannesört		
<i>Lathraea squamaria</i>	Vätters		S
<i>Lathyrus vernus</i>	Vårärt		S
<i>Lathyrus niger</i>	Vippärt		S
<i>Mercurialis perennis</i>	Skogsbingel		S
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Storrams		S
<i>Pulmonaria officinalis</i>	Lungört		Ö
<i>Roegneria canina</i>	Lundelm		S
<i>Stellaria holostea</i>	Buskstjärnblomma		S
<i>Tilia cordata</i>	Lind		S
<i>Ulmus laevis</i>	Vresalm	VU	
<i>Ulmus minor</i>	Lundalm	Ö	
<i>Viola mirabilis</i>	Underviol		S

Mossor

<i>Homalia trichomanoides</i>	Trubbfjädermossa	Ö
<i>Neckera complanata</i>	Platt fjädermossa	Ö
<i>Porella platyphylla</i>	Trädporella	S
<i>Ulota crispa</i>	Krushättemossa	S

Lavar

<i>Arthonia spadicea</i>	Stor rostfläck	S	
<i>Arthothelium ruanum</i>	Jaguarfläck		Ö
<i>Bacidia polychroa</i>	Brun lundlav	EN	
<i>Bacidia rubella</i>	Lönnlav		S
<i>Biatora sphaeroides</i>	Stor knopplav	NT	
<i>Buellia violaceofusca</i>	Blyertslav	NT	
<i>Calicium adpersum</i>	Gulpudrad spiklav		S
<i>Opegrapha sorediifera</i>	Mjölig klotterlav	NT	
<i>Opegrapha viridis</i>	Olivklotterlav		
<i>Phlyctis agelaea</i>	Rikfruktig blemlav		S
<i>Pertusaria hymenea</i>			Ö
<i>Schismatomma pericleum</i>	Rosa skärelav	NT	

Svampar

<i>Eichleriella deglubens</i>	Taggplätt		
<i>Encoelia furfuracea</i>	Läderskål		S
<i>Hymenochaete cinnamomea</i>	Kannelskinn		Ö
<i>Oxyporus corticola</i>	Barkticka		S
<i>Skeletocutis nivea</i>	Fläckticka		S

HUR MAN ÖVERKLAGAR HOS REGERINGEN

Om Ni är missnöjd med Länsstyrelsens beslut kan Ni överklaga detta hos Regeringen. Det gör Ni genom en skrivelse till Regeringen, Miljödepartementet, men Ni ska lämna/skicka skrivelsen till Länsstyrelsen i Kalmar län.

Tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienummer) kommun och fastighetsbeteckning. Redogör för dels varför Ni menar att Länsstyrelsens beslut är felaktigt och dels för vilken ändring i beslutet Ni vill ha.

Överklagan måste ske senast tre veckor efter den dag då Ni fick del av beslutet, annars kan Ert överklagande inte prövas. Ni undertecknar skrivelsen och uppger namn, postadress och telefonnummer och sänder den till Länsstyrelsen.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Ert överklagande, så bör Ni skicka med detta.

Ni kan anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Observera att Er skrivelse skall lämnas/skickas till Länsstyrelsen, Malmbrogatan 6, 391 86 Kalmar.

För ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till Länsstyrelsen.